

12.4.2022

Sámi bálgosat rs | Säämi palgâseh rs |
Sää'm palggâz rō | Saamelaispaliskunnat ry
sami.balgosat@gmail.com

Työ- ja elinkeinoministeriö
kirjaamo.tem@gov.fi

Asia: Lausunto koskien hallituksen esitystä laiksi kaivoslain muuttamisesta

Viite: Lausuntopyyntö VN/12316/2019

Johdanto

Saamelaispaliskunnat ry on vuonna 2018 perustettu yhdistys, johon saamelaisten kotiseutualueen¹ 13 paliskunnasta kuuluvat seuraavat 11 paliskuntaa; Hammastunturi, Kaldoaivi, Käsivarsi, Muddusjärvi, Muotkatunturi, Näkkälä, Näätämo, Paatsjoki, Paistunturi, Sallivaara ja Vätsäri. Edellä mainituissa paliskunnissa harjoitetaan saamelaista perinteistä poronhoitoa, jota suojaa perustuslain 17. 3 §:n sisältämä saamelaiskulttuurin heikentämiskielto.

Saamelaispaliskunnat ry:n lausunto

Saamelaispaliskunnat ry katsoo, että hallituksen esitys laiksi kaivoslain muuttamisesta ei sisällä sellaisia uudistuksia, jotka edistäisivät kaivoslain mukaisen toiminnan kumulatiivisten vaikutusten oikea-aikaista selvittämistä saamelaiskulttuuriin mukaan luettavan poronhoidon harjoittamisedellytysten tarkastelemiseksi, jotta perustuslain (731/1999) 17.3 §:n sisältämä saamelaiskulttuurin heikentämiskielto sekä poronhoitolain (848/1990) 2.2 §:n sisältämä muun maankäytön poronhoidolle aiheuttaman huomattavan haitan kielto tulisivat asianmukaisesti arvioiduiksi.

Saamelaispaliskunnat esittää, että

- 1) saamelaisten kotiseutualue tulisi rajata malminetsinnän ja näin ollen kaivostoiminnan ulkopuolelle
- 2) paliskuntien kanssa tulisi neuvotella varausilmoitusta ratkaistaessa poronhoitolain (848/1990) 53 §:n neuvottelovelvoitteen mukaisesti
- 3) paliskunnilla tulisi olla valitusoikeus varauspäätöksestä
- 4) varausilmoitus tulisi hylätä, mikäli sen tarkoituksena on selkeästi kullanhuuhdonta eikä malminetsintä
- 5) kullanhuuhdonta tulisi rajata kansallispuistojen, erämaa-alueiden ym. suojelualueiden ulkopuolelle
- 6) kullanhuuhdonta tulisi rajata virtaavien vesistöjen (joet, purot, norot ym.) varsien ulkopuolelle vähintään paliskuntien kesälaidunalueilla niin porojen kesälaidunten yhtenäisyyden kuin myös arvokkaiden vaelluskalakantojen monimuotoisuuden turvaamiseksi

¹ Laki saamelaiskäräjistä 974/1995, 4 §

- 7) kullanhuuhdantalupia ei saisi myöntää porojen kuljetusreiteille tai poronhoidon rakenteiden (poroerotusaidat, siulat ym.) läheisyyteen
- 8) kullanhuuhdantalupia saisi myöntää vain yksi per hakija
- 9) mikäli hakijalle sallitaan useampi, yhtäaikainen lupa, tulisi kullanhuuhdantalupien yhteisvaikutus sekä ympäristövaikutukset selvittää sekä
- 10) kullanhuuhdonnan yhteydessä tehtyjen luvattomien teiden rakentamisesta tulisi määrätä kunnolliset sanktiot sekä velvoittaa teiden rakentajia ennallistamaan tiepohja.

Lopuksi

Saamelaispaliskunnat ry toteaa, että kaivoslaki on esimerkki lainsäädännöstä, jonka avulla saamelaisen maa-, vesi- ja luonnonvaraoikeuksia heikennetään ja siirretään kolmansille osapuolille. Yhdistys muistuttaa, että saamelaisilla poronhoitajilla ei ole ollut muuta mahdollisuutta kuin yrittää niin Suomen sisäisen oikeusjärjestelmän kuin kansainvälisten ihmisoikeuselinten kautta saada omat oikeutensa tunnustettua ja vahvistettua. Tämä on todiste Suomen kaivoslain toimimattomuudesta.

Inarissa 12.4.2022

Tiina Sanila-Aikio
puheenjohtaja